

UNIVERSITATEA *SPIRU HARET*  
FACULTATEA DE DREPT ȘI ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ – BUCUREȘTI  
SPECIALIZARE MASTER: DREPTUL AFACERILOR ÎN CONTEXT  
EUROPEAN  
SEMESTRUL I

**REFERAT LA DISCIPLINA  
*DREPT CONCURENȚIAL EUROPEAN***

**TITLUL REFERATULUI: *INTERZICEREA RESTRICȚIILOR CANTITATIVE  
LA NIVEL COMUNITAR***

Coordonator științific și profesor titular de disciplină:  
Prof. univ. dr. Augustin Fuerea

Numele și prenumele masterandului:  
Dobre Adrian

## CUPRINS

Bibliografie.....	2	
<b>CAPITOLUL 1. INTRODUCERE</b>		
<b>CAPITOLUL 2. INTERZICEREA RESTRICȚIILOR CANTITATIVE ȘI A MĂSURILOR CU EFECT ECHIVALENT.....</b>		<b>4</b>
2.1. Determinarea măsurilor cu efect echivalent restricțiilor cantitative (art. 28 și art. 29 – fostele art. 30 și 34 TCE).....	6	
2.1.1. O măsură luată de o autoritate a unui stat membru sau comunitară.....	7	
2.1.2. O măsură susceptibilă de a reprezenta un obstacol în calea comerțului între statele membre ale Uniunii Europene.....	7	
2.2 Comerțul între statele membre ale Uniunii Europene.....	7	
2.3. Măsurile aplicabile fără distincție întreprinderilor.....	8	
2.4 Regula rațiunii. Excepția prevăzută în art. 30 TCE și în art. III-154 Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa.....	10	
2.5. Clauze de salvagardare.....	10	
2.6. Monopolurile de stat cu caracter comercial.....	11	
2.7. Nediscriminarea fiscală (art. 90 TCE – fostul art. 95).....	12	
<b>CAPITOLUL 3. CONCLUZII.....</b>	<b>14</b>	

## BIBLIOGRAFIE

### 1. Tratatе, cursuri universitare și legi comentate

1. Gilles Ferréol, *Dicționarul Uniunii Europene*, Editura Polirom, Iași, 2001.
2. Augustin Fuerea, *Drept comunitar al afacerilor*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2006.
3. Augustin Fuerea, *Manualul Uniunii Europene*, ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2006.
4. Ion Gâlea, Mihaela Augustina Dumitrașcu, Cristina Morariu, *Tratatul instituind o Constituție pentru Europa*, Editura All Beck, București, 2005.
5. Cornelia Lefter, *Fundamente ale dreptului comunitar instituțional*, Editura Economică, București, 2003.
6. Octavian Manolache, *Drept comunitar. Cele patru libertăți fundamentale. Politici comunitare*, Editura All Beck, București, 1999.
7. Octavian Manolache, *Tratat de drept comunitar*, ediția a V-a, Editura C.H. Beck, București, 2006.
8. Tudorel Ștefan, *Introducere în dreptul comunitar*, Editura C.H. Beck, București, 2006.
9. Ovidiu Ținca, *Libera circulație a mărfurilor în Uniunea Europeană*, în „Revista de Drept comercial” nr. 11/2002.
10. Marin Voicu, *Drept comunitar. Teorie și jurisprudență*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2002.

### 2. Alte surse

[www.biblioteca.ase.ro/downres.php?tc=3149](http://www.biblioteca.ase.ro/downres.php?tc=3149) – *Libera circulație a mărfurilor și libera concurență*.

[www.csm1909.ro/csm/index.php?cmd=9502](http://www.csm1909.ro/csm/index.php?cmd=9502) – Ministerul Afacerilor Externe, *Repere fundamentale ale jurisprudenței Curții de Justiție a Comunităților Europene*, București, 2005.

[www.mie.ro/index.php?p=117](http://www.mie.ro/index.php?p=117) – Ministerul Integrării Europene.

[eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/ro/oj/2007/l\\_004/l\\_00420070109ro00070007.pdf](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/ro/oj/2007/l_004/l_00420070109ro00070007.pdf) - *Regulamentul (CE) al Comisiei Europene nr. 8/2007 din 8 ianuarie 2007 privind respingerea cererilor de licențe de export pentru anumite produse lactate, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 4, anul 50/9 ianuarie 2007.*

## **CAPITOLUL 1 INTRODUCERE**

Libera circulație, ca modalitate de realizare a pieței interne a Uniunii Europene, este prevăzută în art. 3 par. 1 lit. a și c, art. 14, art. 23-31 și art. 90 din TCE. Pentru realizarea pieței comune până la 31 decembrie 1992, Consiliul Comunității Europene a adoptat 279 de măsuri vizând eliminarea oricăror frontiere interioare. După această dată, procesul de perfecționare a pieței comune a continuat, adoptându-se noi reglementări comunitare.

Regulile referitoare la concurență constituie un corolar al reglementărilor comunitare cu privire la libera circulație a mărfurilor.

Obiectivul acestor reguli comunitare este asigurarea unei concurențe libere și nedistorsionate, promovând circulația neîngrădită a mărfurilor și împiedicând stabilirea unor restricții în funcționarea pieței comune, restricții ce pot afecta desfășurarea comerțului între statele membre, precum și interesele generale ale întreprinderilor și ale consumatorilor.

Dreptul comunitar european este aplicabil în mod direct și imediat în ordinea juridică a statelor membre. Acest principiu este cunoscut drept principiul supremației dreptului comunitar, adică al aplicării prioritare a normelor comunitare. Ca țară membră a Uniunii Europene începând cu data de 1 ianuarie 2007, România este obligată și ea, alături de celelalte state membre, să respecte supremația dreptului comunitar prin respectarea dispozițiilor acestuia, deci, implicit, este obligată să respecte și normele comunitare ce se referă la libera circulație a mărfurilor.

Prin Tratatul de aderare a Bulgariei și României la Uniunea Europeană se consacră faptul că, începând cu data de 1 ianuarie 2007, adică o dată cu momentul aderării acestora la Uniunea Europeană, tratatele constitutive ale Uniunii au devenit parte integrantă a legislației celor două state, iar cele două state sunt în prezent state părți la Tratatul instituind o Constituție pentru Europa. O dată ce va fi ratificat de toate statele membre ale Uniunii Europene, România va fi obligată, alături de celelalte state membre, să respecte dispozițiile cuprinse în Tratatul constituțional. Prin urmare, România este obligată în prezent să respecte și dispozițiile referitoare la libera circulație a mărfurilor cuprinse în Tratatul constituțional și, în perspectivă, și normele referitoare la libera circulație a mărfurilor cuprinse în Tratatul constituțional.<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> [www.biblioteca.ase.ro/downres.php?tc=3149](http://www.biblioteca.ase.ro/downres.php?tc=3149); [www.mie.ro/index.php?p=117](http://www.mie.ro/index.php?p=117); Augustin Fuerea, *Manualul Uniunii Europene*, ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2006, p. 171; Octavian Manolache, *Tratat de drept comunitar*, ediția a V-a, Editura C.H. Beck, București, 2006, p. 223; Ovidiu Ținca, *Libera circulație a mărfurilor în Uniunea Europeană*, în „Revista de Drept Comercial” nr. 11/2002, p. 76.

## CAPITOLUL 2

### INTERZICEREA RESTRICȚIILOR CANTITATIVE ȘI A MĂSURILOR CU EFECT ECHIVALENT

Încă de la început, Comunitatea Economică Europeană a avut printre obiectivele sale eliminarea totală a taxelor vamale și a restricțiilor cantitative în țările membre, deoarece impunerea acestor taxe vamale, precum și a restricțiilor cantitative pot afecta desfășurarea activității comerciale intraeuropene.

Prin Uniunea vamală s-au suprimat între statele membre orice drepturi (taxe) percepute asupra schimburilor intracomunitare la importul sau exportul produselor dintr-un stat membru în alt stat membru. În acest mod, toate teritoriile statelor membre au devenit un vast teritoriu comunitar lipsit de taxe vamale la trecerea propriu-zisă a mărfurilor dintr-un stat în altul.

Eliminarea taxelor vamale dintre schimburile comunitare a determinat protecția pieței comunitare față de importurile din țările din țările terțe prin introducerea tarifului vamal comun.

Tariful vamal comun este aplicat de autoritățile vamale competente ale țării membre a Uniunii Europene pe teritoriul căreia mărfurile intră prima dată în spațiul comunitar, în numele și pe seama Uniunii Europene.

Libera circulație a mărfurilor ar putea fi afectată, ca regulă generală, nu doar prin impunerea unor taxe vamale ori a taxelor cu efect echivalent acestora, ci și prin restricții cantitative sau alte măsuri cu efect echivalent sau prin controlul schimburilor comerciale<sup>2</sup>.

Potrivit art. 28 TCE (Tratatul instituind Comunitatea Europeană) - fostul art. 30, sunt interzise între statele membre restricțiile cantitative la import ori măsurile cu efect echivalent acestora. Art. 29 TCE (fostul art. 34) consacră aceeași interdicție a restricțiilor cantitative, dar cu privire la export. Art. 11, 12 și 13 ale Acordului privind SEE (Spațiul Economic European) sunt redactate în termeni aproape identici. De asemenea, în art. III-153 din Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa<sup>3</sup> se prevede că sunt interzise, între statele membre, restricțiile cantitative, atât în ceea ce privește importul cât și exportul, precum și orice măsură cu efect echivalent. După cum se poate observa, Tratatul constituțional prevede într-un singur articol, mai precis art. III-153, ceea ce TCE prevede în două articole, mai precis art. 28 și art. 29.

Curtea de Justiție a Comunităților Europene (CJCE) a definit, prin hotărârea *Geddo c. Ente Nazionale Risi*, restricțiile cantitative ca reprezentând măsurile ce pot restrânge, total sau parțial, conform circumstanțelor, importul, exportul sau tranzitul mărfurilor. Aceste măsuri sunt cele care introduc limitări în funcție de cantitatea ori de valoarea produselor respective<sup>4</sup>.

Statele membre au fost nevoite, până, cel mai târziu, la sfârșitul primei perioade de tranziție, să suprimă restricțiile cantitative și măsuri existente la intrarea în vigoare a TCE (potrivit par. 2 din acest articol, paragraf abrogat prin Tratatul de la Amsterdam)<sup>5</sup>.

---

<sup>2</sup> Octavian Manolache, *Tratat de drept comunitar*, ediția a V-a, Editura C.H. Beck, București, 2006, p. 236-237; Gilles Ferréol, *Dicționarul Uniunii Europene*, Editura Polirom, Iași, 2001, p. 103; Octavian Manolache, *Drept comunitar. Cele patru libertăți fundamentale. Politici comunitare*, ediția a II-a, Editura All Beck, București, 1999, p. 15; Cornelia Lefter, *Fundamente ale dreptului comunitar instituțional*, Editura Economică, București, 2003, p. 240.

<sup>3</sup> Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa va fi denumit în continuare Tratatul constituțional.

<sup>4</sup> Tudorel Ștefan, *Introducere în dreptul comunitar*, Editura C.H. Beck, București, 2006, p. 110, Ion Gâlea, Mihaela Augustina Dumitrașcu, Cristina Morariu, *Tratatul instituind o Constituție pentru Europa*, Editura All Beck, București, 2005, p. 167.

<sup>5</sup> Marin Voicu, *Drept comunitar. Teorie și jurisprudență*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2002, p. 93.

În temeiul art. 94 și 95 (fostele art. 100A și 100B), după AUE (Actul Unic European)<sup>6</sup>, a fost adoptat un anumit număr de Directive în scopul favorizării liberei circulații a mărfurilor.

Subiectele tratate de către legiuitorul comunitar relevă existența unor domenii în care măsurile naționale cu efect echivalent restricțiilor cantitative își pot face simțite efectele.

Astfel, sunt Directivele generale care vizează toate produsele. Dintre acestea: directiva cu privire la armonizarea dispozițiilor legislative și administrative ale statelor membre în domeniul responsabilității pentru produsele defectuoase, cea referitoare la securitatea generală a produselor sau cea cu privire la armonizarea legislației în materia publicității înșelătoare.

Aceste Directive generale sunt continuate de Directive orizontale care privesc grupuri de produse, adesea eterogene, dar, uneori, de aceeași categorie. De asemenea, există un mare număr de Directive verticale pentru fiecare produs.

Armonizarea legislațiilor s-a făcut simțită, în mod special, prin directivele întemeiate pe principiul recunoașterii reciproce ori al echivalenței măsurilor sau controalelor în vigoare în statele membre ale Uniunii Europene. Această abordare nouă este una din urmările celebrei hotărâri *Cassis de Dijon*<sup>7</sup>. Este vorba, de fapt, de o hotărâre pronunțată de CJCE în cazul *Rewe-Zentrale AG vs. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein (Cassis de Dijon)*, nr. 120/78, 20 februarie 1979. În această speță, este vorba despre interzicerea importării și comercializării în RFG (Republica Federală Germană) a unei băuturi originare din Franța, băutura intitulată *Cassis de Dijon*, pe motivul că legislația germană prevedea, la acea dată, o anumită concentrație minimă de alcool pe care băutura respectivă nu o avea.

În aplicarea art. 28 TCE, Curtea a statuat că, în domeniile în care nu există o reglementare unitară la nivel comunitar, fiecare stat membru poate impune pe teritoriul său prevederile proprii privind producția și comercializarea alcoolului și băuturilor spirtoase, dar acestea nu trebuie să constituie restricții cantitative la import sau măsuri cu efect echivalent acestora.

Ulterior, Curtea a recunoscut că imperativele expuse de guvernul german erau susceptibile să împiedice o măsură națională restrictivă de a fi calificată drept o măsură cu efect echivalent, în sensul art. 28 TCE, dar că, în speță, măsurile luate de autoritățile germane nu urmăreau un interes general. CJCE a afirmat că există o încălcare a art. 28, deoarece era restrâns fără nici un obiectiv legitim importul de băuturi produse și comercializate legal în alte state membre. Această speță pune bazele principiului recunoașterii mutuale în dreptul comunitar, conform căruia, în lipsa unor reglementări unitare la nivelul Uniunii Europene, un stat membru trebuie să accepte pe teritoriul său produse care sunt conforme cu legislația statului membru de origine<sup>8</sup>.

Ca urmare, Comisia Europeană a elaborat o Carte albă cu privire la realizarea Pieței Comune prezentată la Consiliul European de la Milano, la 14 iunie 1985, care traduce grija de a limita armonizarea la situațiile în care este indispensabilă, pentru a dezvolta în cât mai multe sectoare posibile recunoașterea ori acceptarea reciprocă. Potrivit noii abordări, a fost adoptat un număr

---

<sup>6</sup> Actul Unic European a fost semnat la Luxemburg și la Haga, la 14 februarie 1986, de 9 din cele 12 state membre, și la 28 februarie 1986 și de către celelalte trei state membre (Italia, Danemarca, Grecia). A intrat în vigoare în iulie 1987 (Augustin Fuerea, *Drept comunitar al afacerilor*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2006, p. 24).

<sup>7</sup> Augustin Fuerea, *op. cit.*, p. 75.

<sup>8</sup> Cazul *Rewe-Zentrale AG vs. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein (Cassis de Dijon)*, nr. 120/78, 20 februarie 1979 (Ministerul Afacerilor Externe, *Repere fundamentale ale jurisprudenței Curții de Justiție a Comunităților Europene*, București, 2005, sursa: [www.csm1909.ro/csm/index.php?=9502](http://www.csm1909.ro/csm/index.php?=9502)); Augustin Fuerea, *op. cit.*, p. 78.

mare de directive, printre care directivele privind materialele de construcție, securitatea jucăriilor sau securitatea generală a produselor.

Restricțiile cantitative interzise ca atare ar putea rezulta din aplicarea unor măsuri legislative sau administrative ce restrâng atât importul, cât și exportul unuia sau mai multor produse prin impunerea anumitor cote sau prin fixarea unor norme cantitative într-o perioadă dată sau privind producția acelor produse ori prin necesitatea obținerii de licențe pentru anumite cantități de mărfuri.

Având în vedere rolul fundamental încredințat liberei circulații a mărfurilor în sistemul comunitar european, în special în scopul funcționării corespunzătoare a pieței interne, obligația ce revine fiecărui stat membru de a asigura libera circulație pe teritoriul său prin luarea măsurilor necesare și convenite în scopul prevenirii oricărei restricții ce rezultă din actele persoanelor se aplică fără a fi necesară distingerea între cazurile în care asemenea acte afectează importul sau exportul și cele care afectează doar tranzitul mărfurilor<sup>9</sup>.

### **2.1. Determinarea măsurilor cu efect echivalent restricțiilor cantitative (art. 28 și art. 29 – fostele art. 30 și 34 TCE)**

O definiție a măsurilor interzise de dreptul comunitar, adică a măsurilor cu efect echivalent restricțiilor cantitative, nu este cuprinsă nici în art. 28, care se referă la restricțiile la import, și nici în art. 29 TCE care se referă la restricțiile în ceea ce privește exportul. De altfel, nici în art. III-153 din Tratatul Constituțional nu este cuprinsă o definiție a măsurilor cu efect echivalent restricțiilor cantitative.

Prima definiție a *măsurilor cu efect echivalent restricțiilor cantitative* a fost dată de către Directiva Comisiei Comunităților Europene din data de 22 decembrie 1969 privind eliminarea măsurilor cu efect echivalent restricțiilor cantitative la import care nu sunt acoperite de alte dispoziții adoptate conform TCE, definiție ce a fost aplicabilă doar în perioada de tranziție. Astfel, potrivit acestei definiții dată de Comisia Comunităților Europene, măsurile cu efect echivalent restricțiilor cantitative reprezintă prevederile și practicile administrative ce restrâng importul ori exportul, făcând, așadar, mai dificile sau mai scumpe aceste activități în comparație cu vânzările din producția internă de pe piața națională. Nu constituie, de regulă, măsuri cu efect echivalent restricțiilor cantitative prevederile ce se aplică în mod nediscriminatoriu importurilor și produselor indigene.

O definiție jurisprudențială a *măsurii cu efect echivalent restricțiilor cantitative* a fost stabilită de CJCE prin hotărârea *Dassonville*. Astfel, potrivit CJCE, această măsură reprezintă „orice reglementare comercială a statelor membre, susceptibilă de a împiedica direct sau indirect, în realitate sau potențial, comerțul intracomunitar”<sup>10</sup>.

Din această definiție pot fi deduse 2 caracteristici principale ale măsurii cu efect echivalent, și anume: trebuie să fie vorba despre o măsură restrictivă luată de o autoritate și măsura restrictivă trebuie să fie susceptibilă de a afecta comerțul intracomunitar.

---

<sup>9</sup> Augustin Fuerea, *op. cit.*, p. 75-76, Octavian Manolache, *Tratat de drept comunitar*, ediția a V-a, Editura All Beck, București, 2006, p. 237.

<sup>10</sup> CJCE, hotărârea din 11 iulie 1974, *Dassonville*, C-8/74.

### 2.1.1. O măsură luată de o autoritate a unui stat membru sau comunitară

Definiția cuprinsă în hotărârea *Dassonville*, ca și interpretarea art. 28 TCE și a art. III-153 din Tratatul Constituțional, vizează, în mod evident, reglementările restrictive, oricare ar fi gradul autorității care a luat-o.

Noțiunea de efect echivalent a fost extinsă dincolo de ceea ce înseamnă măsuri restrictive *de jure*. Simplele practici administrative constante și repetate au fost considerate contrare dispozițiilor cuprinse în TCE, fiind acțiuni ale persoanelor străine legate de administrația publică, dar susținute sau tolerate de aceasta<sup>11</sup>.

### 2.1.2. O măsură susceptibilă de a reprezenta un obstacol în calea comerțului între statele membre ale Uniunii Europene

Comerțul intracomunitar al mărfurilor privește importurile ori exporturile de produse fabricate sau comercializate într-un stat membru al Uniunii Europene. Toate măsurile naționale ce afectează fluxul mărfurilor nu sunt considerate *a priori* măsuri cu efect echivalent restricțiilor cantitative. O măsură nu este prohibitivă decât în condițiile în care re o natură particulară, și anume aceea de a fi echivalentă unei *restricții cantitative*. Chiar dacă această natură este expresă, măsura cu efect echivalent restricției cantitative este ilicită doar în măsura în care nu afectează comerțul intracomunitar decât indirect sau potențial, ceea ce nu se întâmplă în cazul discriminărilor în sens contrar.

## 2.2. Comerțul între statele membre ale Uniunii Europene

Dispozițiile Tratatului în ceea ce privește libera circulație a mărfurilor vizează înlăturarea oricărui obstacol (decompartimentarea) în cadrul Pieței Comune.

Obstacolele la libera circulație a mărfurilor în cadrul Uniunii Europene pot exista chiar dacă toate faptele cazului concret sunt limitate la un singur stat membru. În această situație, aplicarea unei măsuri naționale poate să aibă efecte și asupra liberei circulații a mărfurilor între statele membre, în special când măsura respectivă facilitează comercializarea mărfurilor de origine internă în detrimentul mărfurilor importate. În asemenea împrejurări, aplicarea măsurii, chiar dacă este restrânsă la produsele indigene, creează și menține o diferență de tratament între cele două categorii de mărfuri, afectând, cel puțin potențial, comerțul intracomunitar.

Ceea ce împiedică sau stânjenește circulația mărfurilor nu sunt întotdeauna măsurile cu efect echivalent restricțiilor cantitative. Pentru stabilirea faptului dacă o măsură are efect echivalent restricțiilor cantitative trebuie să se cerceteze, în primul rând, echivalența cu restricțiile cantitative.

Hotărârea *Dassonville* nu precizează în mod clar natura obstacolelor de înlăturat<sup>12</sup>.

În schimb, condamnarea măsurilor aplicabile fără distincție a fost recunoscută mai târziu, printr-o altă celebră hotărâre, *Cassis de Dijon*, din 20 februarie 1979. Măsurile naționale care nu au nici un efect asupra schimburilor și care nu privesc decât circulația internă a mărfurilor de origine

<sup>11</sup> Augustin Fuerea, *op. cit.*, p. 75-76; Octavian Manolache, *op. cit.*, p. 238-239.

<sup>12</sup> Speța *Dassonville* are ca obiect un certificat de origine pentru o băutură spirtuoasă (Whisky), foarte greu de obținut pentru produsele importate. Discriminarea era negativă, adică în defavoarea produselor importate. Această discriminare era evidentă, iar condamnarea discriminărilor nu a ridicat niciodată vreo problemă.



națională, nu sunt susceptibile de a permite aplicarea dreptului comunitar. Avem în vedere, în acest caz, discriminările inverse. Discriminările sunt, în principiu, echivalente restricțiilor cantitative.

Discriminarea legată de mărfuri în liberă practică sau originare din alte state membre este, în mod evident, contrară art. 28 și următoarele din TCE, art. III-153 din Tratatul constituțional, ca și art. III din GATT (Acordul General pentru Tarife și Comerț). Astfel, se poate observa că discriminările au fost întotdeauna condamnate. Acest lucru este valabil, însă, pentru toate măsurile care favorizează numai produsele naționale sau care supun produsele importate sau importul lor unor condiții care nu sunt cerute pentru produsele naționale. De asemenea, discriminarea este interzisă și prin dispozițiile Tratatului constituțional. Astfel, potrivit art. III-155 alin. 1 din Tratatul constituțional, „statele membre își adaptează monopolurile naționale care prezintă caracter comercial, astfel încât să se asigure, în condițiile de aprovizionare și desfacere, excluderea oricărei discriminări între resortisanții statelor membre”. În continuare, se precizează că art. III-155 din Tratatul constituțional se aplică oricărui organ prin care un stat membru controlează *de jure* sau *de facto*, adică de fapt sau de drept, coordonează ori influențează în mod sensibil, direct sau indirect, importurile sau exporturile dintre statele membre.

Există situații în care discriminarea este deghizată. Aceasta poate fi descoperită în cazul legislațiilor care nu sunt decât aparent aplicabile în mod nediferențiat produselor naționale și celor importate. Astfel, reglementările diverse pot conduce la diferențe în detrimentul produselor importate, în ciuda generalității lor aparente. Aceleași soluții sunt valabile și pentru restricțiile la export.

Discriminările pot fi legitimate, sub condiția să nu fie arbitrar, pentru unul din motivele enumerate în mod limitativ de art. 30 TCE, precum și în art. III-154 din Tratatul constituțional<sup>13</sup>.

### 2.3. Măsurile aplicabile fără distincție întreprinderilor

Formula „măsuri aplicabile fără distincție” se referă la normele interne discriminatorii interzise prin art. 28 și art. 29 TCE care, cu toate că nu fac distincție între produsele importate și cele autohtone, pot, totuși, să restricționeze comerțul. Dacă o măsură aplicabilă fără distincție este necesară în scopul protejării unor condiții obligatorii, aceasta nu este considerată contrară dispozițiilor art. 28 TCE și art. III-153 din Tratatul constituțional. Cu toate acestea, dacă o măsură distinct aplicabilă contravine în mod normal art. 28 TCE și art. III-153 din Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa, ea poate fi justificată prin art. 30 TCE și prin art. III-154 din Tratatul constituțional. Curtea de Justiție a Comunităților Europene realizează, însă, în hotărârea *Cassis de Dijon* o distincție netă între măsurile distinct aplicate și măsurile aplicate fără distincție, atâta timp cât condițiile obligatorii cuprinse în această hotărâre sunt mai cuprinzătoare decât dispozițiile art. 30 TCE și, spre deosebire de art. 30, lista cuprinsă în hotărâre nu are un caracter exhaustiv. Curtea a extins condițiile obligatorii și la protecția mediului, ca și la interesele legitime ale politicii economice sociale și la realizarea operelor cinematografice.

---

<sup>13</sup> În art. 30 TCE este vorba despre interdicții sau restricții la import sau export justificate pe rațiuni de moralitate publică, ordine publică, securitate publică, protejare a sănătății și vieții persoanelor și animalelor sau de conservare a vegetației, de protejare a patrimoniului artistic sau arheologic național sau de protejare a proprietății industriale și comerciale.

În art. III-154 din Tratatul constituțional este vorba despre interdicții sau restricții la import sau export justificate pe motive de moralitate publică, ordine publică, securitate publică, protecția sănătății și vieții persoanelor sau a animalelor, conservarea plantelor, de protejare a unor tezaure naționale cu valoare artistică, istorică sau arheologică sau de protejare a proprietății industriale și comerciale.

În raport cu diversitatea măsurilor și a rațiunii lor de a fi, art. 28 TCE putea fi interpretat în două moduri diferite. Prima interpretare era aceea de a fi aplicată numai în caz de discriminare, ceea ce lăsa statelor membre cea mai mare libertate sau cea mai mare competență pentru adoptarea reglementărilor care, sub cele mai variate pretexte, împiedicau accesul pe teritoriul lor al mărfurilor produse sau comercializate în alte state membre. A doua interpretare consta în a considera că era contrară TCE orice măsură națională care putea limita schimburile la nivel inferior celui susceptibil de a fi atins în absența sa. Competența statelor membre era foarte restrânsă din această perspectivă.

Directiva nr. 70/50 a Comisiei, adoptată la data de 22 decembrie 1969, a avut ca temei art 33 TCE (în prezent abrogat). Efectele sale au încetat la expirarea perioadei de tranziție. Directiva păstrează, totuși, interesul de a interpreta dispozițiile cu privire la libera circulație a mărfurilor.

Prin această directivă s-au enumerat o serie de măsuri care afectează importurile ce ar putea avea loc. Printre acestea sunt: afișarea de prețuri de vânzare minime și maxime, impunerea de prețuri mai puțin avantajoase pentru produsele importate decât pentru produsele naționale (indigene); impunerea unor condiții privind, în special, forma, dimensiunile, greutatea, compoziția, prezentarea, identificarea, ambalajul numai pentru produsele importate sau impun acestora din urmă condiții diferite și mai greu de satisfăcut decât cele pentru produse naționale; împiedicarea oricărei creșteri în prețul produselor importate corespunzătoare costurilor suplimentare ori taxelor inerente la import.

Libertatea statelor membre nu mai este totală din momentul în care adoptă dispoziții al căror efect propriu nu mai este acela de a reglementa comerțul pe teritoriul lor, ci de a face operațiunile de import sau export, în fapt ori în drept, mai dificile sau mai oneroase decât operațiunile de comerț interne.

Din momentul în care statele membre introduc unele măsuri unilaterale, măsuri ce reprezintă obstacole în calea liberei circulații a mărfurilor, statele respective sunt susceptibile să intre în sfera de aplicare a art. 28 TCE. Așa cum CJCE a stabilit, de altfel, prin celebra hotărâre *Cassis de Dijon*, statele membre nu pot interzice vânzarea pe teritoriul lor a produselor ce provin din alte state membre doar pe motivul că sunt fabricate după proceduri sau tehnici diferite de cele existente pe teritoriul lor. În schimb, pot căuta să realizeze, pe teritoriul lor, obiective legitime (protecția consumatorilor, loialitatea tranzacțiilor etc.).

O restricție și un obstacol în calea liberei circulații a mărfurilor nu sunt prin ele însele ilicite. Dacă se ajunge la concluzia că sunt justificate de un interes general, nu pot fi calificate ca fiind măsuri cu efect echivalent restricțiilor cantitative. Este vorba despre lipsa unui caracter ilicit fundamental. Acest raționament a fost inițiat în hotărârea *Cassis de Dijon*. Statele membre nu sunt întotdeauna libere în a determina ele însele care sunt situațiile de protecție a unor interese generale care pot fi admise în dreptul comunitar. Jurisprudența este, în această privință, destul de flexibilă. Trebuie ca măsurile în cauză să îndeplinească, în mod cumulativ șase condiții:

- domeniul respectiv trebuie să nu fi făcut obiectul unei armonizări;
- măsura trebuie să acopere un interes general;
- nu trebuie să fie discriminatorie;
- trebuie să fie în mod obiectiv necesară;
- trebuie să fie proporțională;
- trebuie să țină cont de ceea ce se cere în statul de origine al mărfii<sup>14</sup>.

---

<sup>14</sup> Augustin Fuerea, *op. cit.*, p. 77-85; Octavian Manolache, *op. cit.*, p. 238, Tudorel Ștefan, *op. cit.*, p. 111, Ion Gâlea, Mihaela Augustina Dumitrașcu, Cristina Morariu, *op. cit.*, p. 167-168.

#### 2.4. Regula rațiunii. Excepția prevăzută în art. 30 TCE și în art III-154 Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa

Prin introducerea unei reguli de rațiune (care mai este denumită și „cerința obligatorie”) s-a încercat *atenuarea efectului principiului de bază* stabilit în practică prin care măsurile susceptibile să împiedice, direct sau indirect, real sau potențial, comerțul internațional sunt considerate măsuri având un efect echivalent.

Regula rațiunii poate fi acceptată numai în lipsa unor reguli comune privind producția și desfacerea mărfurilor, astfel că, în caz contrar, va reveni statelor membre datoria de a reglementa toate problemele privind acea producție și acea desfacere a mărfurilor.

O excepție importantă de la principiul liberei circulații a mărfurilor este prevăzută în art. 30 TCE, în sensul că „prevederile art. 28 și 29 nu vor împiedica prohibiții asupra importurilor, exporturilor sau mărfurilor în tranzit justificate pe motive de moralitate publică, ordine publică sau securitate publică; protecția sănătății și vieții oamenilor, animalelor și plantelor; protecția tezaurilor naționale posedând valoare arheologică, istorică sau artistică; protecția proprietății comerciale și industriale”. De asemenea, în art. III-154 din Tratatul constituțional se precizează că prevederile art. III-153 nu vor împiedica prohibiții asupra importurilor, exporturilor sau mărfurilor aflate în tranzit justificate pe motive de moralitate publică, ordine publică sau siguranță publică; protecția sănătății și vieții persoanelor, animalelor și plantelor; protecția tezaurilor naționale posedând valoare arheologică, istorică sau artistică; protecția proprietății industriale și comerciale.

În cazul proprietății industriale și comerciale, excepțiile sau derogările sunt admise numai dacă ele sunt justificate pentru salvagardarea dreptului ce constituie obiectul specific al acestei proprietăți.

Restricțiile sau prohibițiile astfel justificate nu se vor putea constitui ele însele, potrivit art. 30, teza a doua, TCE și potrivit art III-154, teza a doua, din Tratatul constituțional, în mijloace de discriminare arbitrară sau restricții disimulate în comerțul dintre statele membre. Se impune, prin urmare, observarea unei cerințe de nediscriminare arbitrară ori a principiului bunei credințe atunci când asemenea restricții sau prohibiții vor fi impuse.

#### 2.5. Clauze de salvagardare

Prin Actul Unic European a fost introdus în TCE un nou text – art. 100A (în prezent art. 95) par. 4 prin care, la motivele justificate din art. 36 TCE (în prezent art. 30) care permite interdicții sau restricții la import, export sau mărfuri aflate în tranzit, se adaugă alte două motive. Astfel, în situația în care după o măsură de armonizare luată de Consiliul European sau de Comisia Europeană acționând cu majoritate calificată, un stat membru consideră că este necesar să mențină prevederile naționale pe motive de nevoi majore avute în vedere la art. 30 TCE ori privind protecția mediului înconjurător ori a mediului de lucru, va notifica aceste prevederi Comisiei.

Noua dispoziție este considerată ca o *clauză generală de salvagardare*, care poate fi invocată în situații deosebite, extreme, care impun un regim derogatoriu provizoriu. De altfel, art. 95 par. 10 dispune că măsurile de armonizare avute în vedere mai sus vor include, în situații specifice, o clauză de salvagardare autorizând statele membre, pentru unul ori mai multe dintre motivele neeconomice enunțate la art. 30 TCE, să ia măsuri provizorii supuse unei proceduri de control comunitar.

În fapt, chiar art. 95 par. 10 TCE dispune că măsurile de armonizare evocate urmează să includă, în cazurile corespunzătoare, o clauză de salvagardare care autorizează statele membre să ia,

pentru unul sau mai multe dintre motivele neeconomice menționate în art. 30 TCE, măsuri provizorii supuse unei proceduri comunitare de control.

Art. 296 TCE prevede *alte două clauze de salvagardare* care pot să afecteze libera circulație a mărfurilor. Astfel, nici un stat membru nu poate fi obligat să furnizeze informații a căror dezvăluire ar fi contrară intereselor esențiale ale siguranței statului respectiv. Desigur, este vorba de secrete de stat, mai ales de natură economică. De asemenea, oricare stat membru poate lua asemenea măsuri pe care le consideră necesare în scopul protejării acestor interese care sunt în legătură cu producția sau comerțul cu arme, muniții și material de război, dar aceste măsuri nu trebuie să afecteze condițiile concurențiale de pe piața comună privind produsele care nu sunt destinate în mod expres scopurilor militare.

Funcționarea pieței comune ar putea fi afectată prin măsuri ale unui stat membru care pot fi luate în cazul unor tulburări interne serioase, tulburări ce afectează legea și ordinea, în caz de război, tensiune internațională serioasă, constituind o amenințare de război sau în scopul îndeplinirii obligațiilor pe care statul membru le-a acceptat prin menținerea păcii și securității internaționale.

O clauză de salvagardare poate fi aplicată și atunci când survine o criză neașteptată în balanța de plăți a unui stat membru. Măsurile luate în acest scop, conform art. 120 TCE sunt cu titlu conservatoriu și nu este necesar a fi excesiv de prohibitive sau de restrictive pentru remedierea dificultăților neașteptate care se manifestă.

## 2.6. Monopolurile de stat cu caracter comercial

Restricții și discriminări afectând libera circulație a mărfurilor pot surveni și ca urmare a activității monopolurilor de stat cu caracter comercial. În mod concret, aceste monopoluri, având drepturi exclusive asupra importurilor și/sau exporturilor și libertatea de a stabili condițiile de aprovizionare și de desfacere, pot să introducă restricții și discriminări la import și/sau la export, constând în dreptul exclusiv de vânzare-cumpărare sau posibilitatea de control al importurilor și exporturilor. Drept urmare, este influențată activitatea comercială a operatorilor economici în ansamblul Uniunii Europene.

Datorită faptului că reprezintă o restricție în ceea ce privește exportul, respingerea cererilor de licențe de export pentru anumite produse lactate poate fi caracterizată drept monopol. În acest sens, Comisia Europeană, prin Regulamentul (CE) nr. 8/2007 din 8 ianuarie 2007, a hotărât respingerea cererilor de licențe de export pentru anumite produse lactate. Comisia Europeană a motivat această restricție deoarece piața anumitor produse lactate este caracterizată de incertitudini și este necesar să se evite cererile speculative care pot duce la denaturarea concurenței dintre comercianți. Comisia a hotărât, astfel, să respingă cererile de licențe pentru aceste produse lactate, cereri depuse în datele de 2, 3, 4, 5 și 8 ianuarie 2007. Comisia precizează că Regulamentul nr. 8/2007, intrat în vigoare la data de 9 ianuarie 2007, este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică în mod direct în toate statele membre ale Uniunii Europene.

Monopolurile de stat pot fi numai cu caracter comercial sau mixte, adică de producție și comerciale.

Pentru a exista calificarea de „monopol”, nu este necesar să se exercite controlul total al pieței pentru anumite mărfuri, fiind suficient dacă organismele respective au ca obiect de activitate tranzacții privind un produs comercial susceptibil de a fi în concurență și comercializat între statele membre și joacă un rol efectiv într-un astfel de comerț.

Prin reglementările naționale, drepturile de monopol pot fi acordate unei întreprinderi de stat sau unei instituții de stat care va supraveghea sau va determina ori influența în mod apreciabil

comerțul dintre statele membre sau unei întreprinderi private prin concesionarea unor activități importante, cum ar fi producerea și desfacerea alcoolului și tutunului (monopoluri delegate).

Art. 31 par. 1 TCE (fostul art. 37 par. 1) a impus statelor membre obligația de a adapta aceste monopoluri astfel încât să se garanteze că, atunci când perioada de tranziție a luat sfârșit, nicio discriminare privind condițiile potrivit cărora mărfurile sunt dobândite și desfăcute nu va exista între naționaliile statelor membre. Această dispoziție a avut efect direct de la sfârșitul perioadei de tranziție (anul 1970), fiind aplicabilă numai în legătură cu mărfurile, așa cum, de altfel, s-a menționat expres. Obligația astfel prevăzută s-a conturat ca o obligație de a face, denumită și „activă”. De asemenea, potrivit art. III-155 alin. 1 din Tratatul Constituțional, statele membre au obligația de a adapta monopolurile de stat cu caracter comercial, astfel încât să se asigure, în condițiile de aprovizionare și desfacere, excluderea oricărei discriminări între resortisanții (naționaliile) statelor membre.

Statele membre se vor abține, potrivit art. 31 par. 2 TCE, de a introduce orice nouă măsură care este contrară principiului stabilit la par. 1 sau care restrânge domeniul de aplicare al articolelor care privesc interzicerea taxelor vamale și restricțiile cantitative între statele membre. Această obligație este de a nu face, denumită și „pasivă”. Conform art. III-155 alin. 2 din Tratatul Constituțional, statele membre se abțin de la introducerea oricărei măsuri noi ce este contrară principiilor enunțate în alin. 1 sau care restrânge sfera de aplicare a articolelor ce se referă la interzicerea taxelor vamale și restricțiile cantitative între statele membre.

În cazul în care monopolurile în cauză s-au transformat în întreprinderi publice, fără a deține drepturi comerciale exclusive, va fi aplicabil art. 86 TCE care dispune, la par. 1, că, în cazul întreprinderilor publice și al întreprinderilor cărora statele le acordă drepturi exclusive sau speciale, statele membre nu vor adopta, nici nu vor menține în vigoare vreo măsură contrară regulilor stabilite prin Tratat, adică prin TCE<sup>15</sup>.

## 2.7. Nediscriminarea fiscală (art. 90 TCE – fostul art. 95)

Art. 90 TCE nu se referă la drepturile de vamă. El vizează impunerile interne ce afectează produsele altor state membre într-un mod mai oneros decât produsele naționale.

Textul are în vedere impunerile ce afectează în mod discriminatoriu „produsele”. Deși plasat la capitolul cu privire la „dispoziții fiscale”, el are un raport direct cu obiectivul general al liberei circulații a mărfurilor.

Discriminarea între produsele naționale și cele importate este o condiție esențială a aplicării art. 91 TCE. Taxa trebuie să diminueze sau să fie susceptibilă de a diminua consumul produselor importate, influențând, astfel, alegerea consumatorilor. Discriminare nu poate fi pusă în evidență decât dacă există o similitudine sau, cel puțin, un „raport de concurență” între produsele importate vizate de taxă și produsele naționale care ar fi favorizate. Însă, o simplă progresivitate a taxării nu indică prin ea însăși o discriminare.

Distincția între o impunere internă discriminatorie și o taxă cu echivalent unui drept de vamă este precizată de Curtea de Justiție a Comunităților Europene. Este vorba despre o impunere

---

<sup>15</sup> Marin Voicu, *op. cit.*, p. 95-98; Octavian Manolache, *Tratat de drept comunitar*, ediția a V-a, Editura C.H. Beck, București, 2006, p. 259-263; Ion Gâlea, Mihaela Augustina Dumitrașcu, Cristina Morariu, *op. cit.*, p. 168; Octavian Manolache, *Drept comunitar. Cele patru libertăți fundamentale. Politici comunitare*, ediția a II-a, Editura All Beck, București, 1999, p. 27-31; Regulamentul (CE) al Comisiei Europene nr. 8/2007 din 8 ianuarie 2007 privind respingerea cererilor de licențe de export pentru anumite produse lactate, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 4, anul 50/9 ianuarie 2007, sursa: [eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/ro/oj/2007/l\\_004/l\\_00420070109ro00070007.pdf](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/ro/oj/2007/l_004/l_00420070109ro00070007.pdf).

internă discriminatorie atunci când compensarea de care beneficiază producțiile interne similare produselor importate taxate, între taxare și avantajele prin afectarea taxelor (fonduri de ajutoare sau de susținere, de pildă) este parțială. În cazul în care această compensare este integrală, este o taxă cu efect echivalent unui drept de vamă<sup>16</sup>.

---

<sup>16</sup> Augustin Fuerea, *op. cit.*, p. 95-96.

### **CAPITOLUL 3 CONCLUZII**

În concluzie, în comerțul intracomunitar, adică desfășurat între statele membre ale Uniunii Europene, sunt interzise restricțiile de ordin cantitativ, atât în ceea ce privește importul, cât și în ceea ce privește exportul. Sunt interzise, de asemenea, măsurile cu efect echivalent acestor restricții. Asemenea interdicții sunt prevăzute atât în dispozițiile TCE, cât și în dispozițiile Tratatului Constituțional. Excepții de la regula interdicțiilor cantitative, cât și de la interzicerea măsurilor cu efect echivalent acestora sunt prevăzute atât în TCE, cât și în Tratatul Constituțional. Aceste excepții sunt admise dacă sunt justificate de următoarele motive: moralitate publică, ordine publică, siguranță publică, protecția sănătății și vieții persoanelor, a animalelor, conservarea plantelor, protejare a unor tezaure naționale cu valoare artistică, istorică sau arheologică, precum și protejare a proprietății industriale și comerciale.

Statele membre trebuie să găsească mijloacele astfel încât să asigure o circulație cât mai liberă a mărfurilor în țările de origine și în interiorul Uniunii Europene. Libera circulație a mărfurilor trebuie să fie regula de bază, iar îngrădirile aduse acesteia să constituie excepția, pentru a se asigura o cât mai bună desfășurare a comerțului intraeuropean. Fără o liberă circulație a mărfurilor nu poate exista comerț intraeuropean.